

Koło Gospodyń Wiejskich w Ornontowicach, cz. 1

Równo siedemdziesiąt lat temu powstało **Koło Gospodyń Wiejskich w Ornontowicach**, przez lata kolejne gospodynie zajmowały się działalnością charytatywną, społeczną, kulturalną i edukacyjną. Do dziś panie w odświętnych, śląskich strojach uświetniają każdą gminną i religijną uroczystość. Jakie jednak były początki **KGW**?

W marcu 1914 roku założono pierwszą polską patriotyczno-narodową organizację kobiecą: **Związek Towarzystw Polek**. Jej założycielką była **Janina Omańkowska**, urodzona na Pomorzu publicystka, późniejsza działaczka na rzecz emancypacji kobiet i posłanka na **Sejm Śląski I kadencji**. Zadaniem pań należących do **ZTP** była agitacja wśród kobiet do kandydowania i głosowania za stroną polską w wyborach do rad gmin oraz walka zbrojna we wszystkich powstaniach śląskich. **Związek Towarzystw Polek** funkcjonował do lat dwudziestych XX wieku, po przewrocie majowym nastąpił bowiem rozłam na **Związek Katolickich Towarzystw Polek** i **Towarzystwo Polek**.

Z inicjatywy ówczesnego proboszcza ks. dra **Teofila Bromboszcza** w 1923 roku w **Ornontowicach** również założono **Towarzystwo Polek**. Zadaniem TP była opieka nad sierotami, chorymi i wdowami po powstańcach, panie krzewiły polskość i przyuczały młode dziewczyny do pracy. Uczyły szycia, cerowania, gotowania i wielu innych przydatnych umiejętności. Organizowały życie społeczne i kulturalne. Ich spuścizną dla kolejnych pokoleń są również nasze gminne tradycje teatralne, bowiem to właśnie one wystawiły pierwszy spektakl w **Ornontowicach**, nosił on tytuł *Tobie, Polsko* i zaprezentowano go z okazji święta Konstytucji 3 maja. Pierwszą przewodniczącą TP była **Anastazja Magdziorzowa**, wraz jednak z wybuchem II wojny światowej działalność towarzystwa została zawieszona.

Anastazja i Konstanty Magdziorz

W obawie przed restrykcjami jedna z członkiń, **Maria Bajer**, ukryła i zamurowała sztandar **TP**, po wojnie wyciągnięto go, by mógł służyć nowej organizacji: **Towarzystwu Młodych Polek**. **TMP** powstało z inicjatywy **Anny Malczyk**, wskutek jednak dynamicznie zmieniającej się sytuacji politycznej władze państwowe zarejestrowały organizację pod nazwą **Związek Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej „Wici”**. Organizacja ta zrzeszała 31 członkiń i zajmowała się urządzaniem zabaw młodzieżowych, wystawianiem przedstawień teatralnych i uczestnictwem w zlotach młodzieży. Z czasem wszystkie dziewczęta powychodziły za mąż, a koło przestało funkcjonować. Gospodynie ornontowickie nie

przestawały się jednak spotykać i organizować życia społecznego. I tak podczas kursu kroju i szycia zdecydowano o założeniu **Koła Gospodyń Wiejskich w Ornontowicach**, było to 19 czerwca 1954 roku. Pierwszą przewodniczącą młodego **KGW** została **Maria Matysek**, a członkiń było zaledwie dziewięć. Z biegiem czasu do **KGW** zapisywało się coraz więcej kobiet i coraz szersza była ich działalność.

Wróćmy jednak do początków **kół gospodyń wiejskich**. Pierwsza organizacja o tej nazwie została utworzona w 1877 roku we wsi **Janisławice**, w woj. łódzkim, w ówczesnym zaborze rosyjskim. Wcześniej jednak, w 1866 roku, **Juliusz Kraziewicz** założył **Towarzystwo Gospodyń**, które było pierwowzorem dla **KGW**. **Kraziewicz** jest również inicjatorem **Włociańskiego Towarzystwa Rolniczego**, protoplasty kółek rolniczych.

Nazwa **koło gospodyń wiejskich** weszła w powszechne użycie w 1918 roku jako termin określający organizacje kobiece. Do wybuchu II wojny światowej w ramach **KGW** zrzeszonych było 2,8 tys. kół, w których aktywnie działało ok. 52 tys. kobiet. Przynależność do kół była niezwykle popularna, nie tylko wśród chłopek, koła w swych szeregach zrzeszały pielęgniarki, nauczycielki czy urzędniczki, ich działalność społeczna opierała się na kultywowaniu tradycji, pomocy rodzinom w potrzebie, a przede wszystkim rozwijaniu różnych form działalności wśród kobiet.

Członkinie Koła Gospodyń Wiejskich podczas uroczystości dożynkowych
Lata 60. XX wieku

Nie inaczej było też w **Ornontowicach**, społeczniczki z **KGW** od lat organizują zabawy karnawałowe, babskie combry i ostatki, wystawiają przedstawienia teatralne, śpiewają w zespole folklorystycznym **Marzanki** czy szykują koronę dożynkową. Pięką także kołoczki i ciastka na różne gminne wydarzenia, takie jak: dożynki, strojenie choinki, śpiewanie hymnu, oraz zbierają fundusze i sadzą krokusy. Ich wkład w życie społeczno-kulturalne jest nieoceniony.

Sylwetki pierwszych przewodniczących **Koła Gospodyń Wiejskich w Ornontowicach** przedstawimy w kolejnych numerach.

Opracowano na podstawie:

- Bogdan Kloch i in., *Dzieje Ornontowic*, Ornontowice 1999.
- strona internetowa www.prezydent.pl.

Joanna Sodzawiczny
Towarzystwo Miłośników Ornontowic